

ERMENİSTAN-AZERBAYCAN BARIŞ PLATFORMU VE OLASI BEKLENTİLER

Ehtiram AŞIRLI

Blog No: 54
16.12.2016

2016 yılının Kasım ayında Bakü'de gerçekleştirilen "Ermenistan-Azerbaycan, Dağlık Karabağ sorunu: temel engeller ve çözüm perspektifleri" adlı konferans sırasında Ermenistan ile Azerbaycan arasında barış platformuna dair bildiri kabul edildi. Beyannamede gösterilen işlemin somut olarak kamu diplomasisi yoluyla gerçekleştirilmesi öngörülmüyor. Yani bu işte esas ağırlık kamu diplomasisinin üzerine düşecek[1].

Peki, kamu diplomasisi nedir?

Günümüzde resmi siyasi ilişkiler artık ulusal hükümetlerden ziyade aktörler ile sıkı bağlar içerisine girmektedir. Devlet düzeyindeki geleneksel diplomasiye halk-vatandaş düzeyindeki diplomasiye doğru bir değişim gözlenmektedir. Hükümetlerarası görüşmeler yerini hükümetler ile yabancı hükümetlerin haklarına bırakmıştır. Kamu diplomasisi, basitçe, bir hükümetin başka bir ulusun halkını ve aydınlarını, bu ulusun politikalarını kendi avantajına döndürmek amacıyla etkilemeye çalışmasıdır. Başka bir tanımla, kamu diplomasisi, kendi ulusunun düşüncelerini ve ideallerini, kendi kurumlarını ve kültürünü aynı zamanda ulusal hedeflerini ve güncel politikalarını yabancı halklara anlatma amacı taşıyan bir hükümetin iletişim sürecidir[2]. Gifford Malone, eğer kendi toplumumuzu ve politikalarımızı anlatmak istiyorsak, öncelikle iletişime geçmek istediğimiz halkın kültürünü, tarihini, psikolojisini ve özellikle de dilini öğrenmeliyiz diyerek kamu diplomasisinde yaşanan bu çift yönlü etkileşimin altını çizmektedir.[3]

İngilizcede Public Diplomacy adı ile yer alan kamu diplomasisi kavramı; ilk kez 1965 yılında Birleşik Devletlerin Massachusetts eyaletindeki Tufts Üniversitesinde gündem olmuştur. Kavramı gündeme getiren ilk isim ise Fletcher Hukuk ve Diplomasi Okulu Dekanı Edmund Gulliondur.[4] Gullion, kamu diplomasisini kamuoyu tutumlarının dış ilişkiler ve

politika oluşumunda ve yürütmesindeki etki olarak tanımlar. Kamu diplomasisi, geleneksel diplomasisinin dışında diğer ülkelerdeki kamuoyunun etkilenmesi, bilginin ve düşüncelerin akışı, ülkelerdeki çıkar gruplarıyla kanaat, önderlerinin etkileşimi gibi uluslararası ilişkilerin farklı yönlerini içerir.[5]

Kamu diplomasisi uygulamalarının her ne kadar Amerikada Birinci Dünya Savaşı sırasında başladığı genel kabul görse de, kamu diplomasisinin izlerini daha önceki dönemlerde de bulmak mümkündür. Fransa'nın Prusya savaşında aldığı yenilgiden sonra Fransız hükümeti bu savaşla sarsılan imajını düzeltmek adına 1883 yılında Alliance Française'i kurmuş, bu kurum aracılığı ile dilini ve edebiyatını teşvik etmeyi amaçlamıştır. Böylelikle, Fransız kültürünün yurt dışındaki izdüşümü Fransız diplomasinin vazgeçilmez bileşenlerinden biri haline gelmiştir.[6] Günümüzde Fransa'nın "Alliance Française" (130 ülkede), Almanya'nın "Goethe Enstitüsü" (120 ülkede), Britanya'nın "British Council" gibi dil merkezleri kamu diplomasisinin önde gelen faktörlerinden sayılır. Genel olarak ise, kamu diplomasisi dış politikanın bir aracı olarak da sunulmaktadır.

Yumuşak Güç kavramının literatüre girmesinde en önemli role sahip Joseph Nye'a göreyse Kamu Diplomasisi, sadece halkla ilişkilerden ibaret değildir. Bilgiyi iletmek, olumlu imajı pazarlamak kamu diplomasisinin bir parçasıdır; ancak bunun yanında, kamu diplomasisi, devlet politikaları için uygun bir ortam hazırlayan uzun vadeli ilişkiler kurmayı da gerektirir. [7] Bu anlamda SSCB'ye karşı kullanılan Amerikan müzikleri, filmleri ve diğer kültür araçları ABD'nin kamu diplomasisinde önemli rol oynamıştır.

Kamu diplomasisinde 5 temel nokta öne çıkmaktadır:

- Hedefte olan kitleyi iyi dinlemek ve anlamak
- Tutumunu ve taleplerini savunmak için makul argümanlar hazırlamak
- Kültürün ihracı
- Yayıncılık ve yayınlar
- Karşılıklı faaliyet, iki taraflı sürecin başlatılması

Azerbaycan'la Ermenistan arasında barış platformu: beklentiler ve perspektifler

Adı geçen barış platformunu incelediğimizde maddelerden de açık görüyoruz ki, doğrudan sorunun çözümüne doğru yönelik, ancak karşı tarafta, özellikle de Ermenistan çevrelerinde, sivil toplum kuruluşlarında buna yeterli cevap verilmemektedir. İstenilen barış girişimi, ihtilafın çözülmesinden ötürü barışa hizmet edecek her türlü adımın atılması takdire şayandır. Beyannamenin maddelerinden de anlaşılacağı gibi, önemli gerçekler ifade edilmektedir. Eğer işgalci ülke bu jسته olumlu yaklaşır, belli ödünler verirse, olumlu sonuçtan bahsedebiliriz. Fakat yıkıcı davranış hiçbir durumda pozitif bir şey vaat etmiyor.

Beynamede şöyle deniyor: "Ermenistan ve Azerbaycan arasında Barış için Platformunun genişletilmesi amacıyla platformu sivil kamu kurumları, sivil toplum örgütleri, toplum ve din adamları, uzmanlar, akademisyenler ve Ermenistan ve Azerbaycan'ın sade vatandaşları, ayrıca onun gelişimine katkıda bulunmak isteyen diğer devletler için açık ilan

ediyoruz.

Sorunun kısa sürede barış yoluyla çözümüne katkıda bulunmak amacıyla Platform iki ülkenin kamuoyu temsilcileri ile sürekli işbirliği kuracak ve etkili bir şekilde kamu diplomasisi faaliyete başlayacaktır. Uluslararası hukuk kuralları ve ilkeleri, Helsinki Nihai Aktına dayanarak Platform AGİT Minsk Grubu ve eşbaşkan ülkelerle yoğun işbirliğini öngörüyor.

Platform Ermenistan ve Azerbaycan hakimiyetlerini Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesi çevresindeki 7 işgal edilmiş bölgenin tahliye edilmesi yönünde genel önlemler almaya çağırıyor. İlk adım olarak göçmenlerin evlerine dönmesi, Dağlık Karabağ'ı Ermeni ve Azerbaycan topluluklarının güvenliğinin sağlanması, ayrıca Ermenistan ve Azerbaycan arasında ekonomik, siyasi ilişkilerin restorasyonu ve iletişimin yeniden kurulması gerekiyor. Platform bir arada yaşama, Azerbaycan'ın Dağlık Karabağ bölgesinin nihai statüsü ve barış sürecinin görüşülmesi için Dağlık Karabağ'ın Azerbaycan ve Ermeni toplulukları temsilcilerinin görüşlerini sağlayacaktır.

Platformun Ermeni ve Azerbaycan temsilcilerinin ve uluslararası ortakların geniş katılımıyla "Barışa doğru yol" adlı Forum düzenlenecek. Münakaşa taraflarını barışa yaklaştırmak amacıyla "Ermenistan ile Azerbaycan arasında barış için Platform" uluslararası kuruluşlarla işbirliğinin geliştirilmesi için tüm gerekli adımları atacaktır. "Ermenistan ile Azerbaycan arasında barış için Platform" nın etkinliğini sağlamak amacıyla Katiplik oluşturulacak. Katipliğe her ülkeden iki eşbaşkan rehberlik edecektir[8].

Bu veya diğer bahsedilen maddelerden de açık görünüyor ki, ele alınan konular çok ciddidir. Ancak kamu diplomasisi ne kadar bu şekilde bölgesel çelişkili ve tarihi tartışmalı sorunu çözmek gücüne kadir, bu ayrı bir sorudur.

Bundan başka, ne acıdır ki, Ermeniler Karabağ konusunda ulusal çıkarları açısından yanaşıyorlar ve bu yüzden de kamu diplomasisinin etkili olacağına dair soru işareti yaratıyor. Ayrıca Sarkisyan rejiminden rahatsız olan, Karabağ'da çocuklarının ölmesine itiraz eden Erivan Ermenileri mevcut rejime etki edemiyorlarsa, kamu diplomasisi yoluyla etki etmeleri pek de inandırıcı değil. Diğer bir taraftan ise, Ermenistan'da Karabağ sorununun barış yoluyla çözülmesi, toprakların ezeli sahibi Azerbaycan'a iade edilmesi fikrini destekleyen, liberal düşünce sahipleri hemen hemen hiç kalmadı. Çünkü ülkeden sıkıştırılarak Ermenistanı terk etmek zorunda kalmışlar.

O zaman şöyle bir soru çıkıyor, Azerbaycan tarafı hangi liberal düşünce sahibi Ermeni aydınları, STK üyeleri veya sivil toplumun üyeleri ile aynı masa etrafında tartışmalar yapacak? Diğer yandan, en önemlisi tek seslilikten uzaklaşılacak mı, yoksa önceki gibi mi kalınacak? Bu gibi sorular henüz cevapsız kalmaktadır.

*Resim: BBC

[1] <http://az.azvision.az/Ermenistanla-Azerbaycan-arasinda-sulh--106355-xeber.html>

(Eriřim tarihi, 11,12,2016)

[2] İbrahim HASANOĐLU, Propaganda, Lobicilik ve Kamu Diplomasisi, Akademik Prespektif 27 Nisan 2014 (Eriřim tarihi, 11.12.2016)

[3] Uđur Anyıđ, Kamu Diplomasisi, https://www.academia.edu/16419263/Kamu_Diplomasisi_Public_Diplomacy_ (Eriřim tarihi, 11.12.2016)

[4] İsmayıl Sarp AYKURT, Geleneksel İlişkilere Halk Aşısı: Kamu Diplomasisi, <http://www.sosyalbilimler.org/geleneksel-iliskilere-halk-asisi-kamu-diplomasisi/> (Eriřim tarihi, 11.12.2016)

[5] Uđur Anyıđ, Kamu Diplomasisi, https://www.academia.edu/16419263/Kamu_Diplomasisi_Public_Diplomacy_ (Eriřim tarihi, 11.12.2016)

[6] İsmayıl Sarp AYKURT, Geleneksel İlişkilere Halk Aşısı: Kamu Diplomasisi, <http://www.sosyalbilimler.org/geleneksel-iliskilere-halk-asisi-kamu-diplomasisi/> (Eriřim tarihi, 11.12.2016)

[7] İbrahim HASANOĐLU, Propaganda, Lobicilik ve Kamu Diplomasisi, Akademik Prespektif 27 Nisan 2014 (Eriřim tarihi, 11.12.2016)

[8] <http://az.azvision.az/Ermenistanla-Azerbaycan-arasinda-sulh--106355-xeber.html> (Eriřim tarihi, 11,12,2016)

About the author:

To cite this article: Ehtiram AŞIRLI. 2026. "ERMENİSTAN-AZERBAYCAN BARIŞ PLATFORMU VE OLASI BEKLENTİLER." Center For Eurasian Studies (AVİM), Blog No.2016 / 54. December 16. Accessed April 29, 2026. <https://avim.org.tr/public/Blog/ERMENISTAN-AZERBAYCAN-BARIS-PLATFORMU-VE-OLASI-BEKLENTILER>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır